

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno ... 180 K
mesečno ... 15
za zased. ozemlje ... 300
za inozemstvo ... 40c

Ogledi za vsak mm višine
stolpca (58 mm) ... 2 K
mail ogledi do 30 mm
stolpca (58 mm) ... 1.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/2
Telefon št. 72.
Upravištvor:
Sodna ulica št. 6
Telefon št. 36.
Račun kr. pošt. ček. urada
šte. 11843.

Profi klerikalni korupciji

Ljubljana, 16. marca.

Deželna vlada je v svoji današnji seji napravila konec strahoviti korupciji, ki so jo uganjali klerikalci od prevrata sem pri »Gospodarski komisiji za stvarno demobilizacijo«. Velikanske množine vsakovrstnega blaga — last države — je prevzela ta organizacija iz takozvane demobilizacijske mase. Poznavalci cenijo njih vrednost veliko nad 300 milijonov kron. Namesto da bi se demobilizacijsko blago porabljalo za splošno povzdigo narodnega gospodarstva, so postavili klerikalci na čelo »Gospodarske komisije«, potom katere se je vršila razprodaja, svoje najbolj prebrisane in najbolj lačne koritarje, ki so pri izvrševanju poverjene jim naloge gledali samo na to, kako bi obogatili sami sebe, svoje najbližje okolice in dali kar največ »na stran« za razna klerikalna strankarska podjetja. Še celo vsi pristasi SLS niso uživali v njihovih očeh popolnega zaupanja, pristase drugih strank pa so klerikalni demobilizatorji metali le kosti in drobtine, velikokrat le zato, da so jim zamašili usta.

Nečuvstvo je bilo gospodarstvo pri »Gospodarski komisiji«. Do lanskega poletja, torej skoraj dve leti najobsejnejšega poslovanja ni imela »Gospodarska komisija« sploh nobenega knjigovodstva. Vlada nadzorstvena komisija, ki jo je svojčas postavil dr. Žerjav nad »Gospodarsko komisijo«, je ob nastopu revizije našla le pet vreč aktov in zvezek blagajniških zapisnikov. Šele po dveh mesecih neprestanega dela si je mogla ustvariti revizijska komisija nekoliko pregleda, dasi v podrobnosti poslovanja sploh nikdar ni prodrla. Po odstopu dr. Žerjava je dr. Brejc revizijsko komisijo sicer »izpopolnil« s svojimi zvestimi pristasi, vendar pa ni mogel preprečiti naravnost uničujočega revizijskega poročila o »Gospodarski komisiji«. Zal, da je ostalo revizijsko poročilo brez vsakih posledic, ker klerikalna vlada pod predsedstvom dr. Brejca niti najmanjšega ukrepa ni storila v odpravo korupcije. Obratno! Vodilni možje pri »Gospodarski komisiji« so sedaj s podvojenim in potrojenim energijo hoteli »razpečavati« blago in z njim obdarovati ponajveč pristase SLS in njih podjetja. Da so lažje manipulirali, si je izposloval predsednik Ogrin že 22. julija 1920. pooblastilo, da sme brez sejnega

sklepa komisije sklepati prodaje do zneska 4000 kron. Kako je tolačil častiti gospod Ogrin ta sklep in ga izvajal v praksi, o tem bo mogoče pisati še cele knjige najpikantnejših prigod, ki bodo še zanimivejše kot prigode gospoda Collina. Collin je žrtvoval za avtomobil nekaj sto funtov, Ogrin je prodajal avtomobile še pred par tedni po 5000 kron!

Sedaj je položaj pač tak, da so klerikalci malone že vse blago razprodali in raznesli. Namesto več sto milijonov kron, je dobila »Gospodarska komisija« za ogromne množine tolikih dragocenosti le 30 do 40 milijonov kron. Namesto da bi se opomoglo ljudstvo, postali so iz neimovitih ljudi bogataši posamezniki; namesto da bi vzrastle gospodarska moč naroda, vzdrževala se je s korupcijo na umeten način moč klerikalne stranke. Danes je pri »Gospodarski komisiji« blaga le še za nekaj 100.000 kron.

V takem položaju je naša deželna vlada »Gospodarsko komisijo« za stvarno demobilizacijo, tako je o njej danes razpravljala. Čudno potem ni, ako je soglasno pristala na predlog poverjenika Ribnikarja, da se ima »Gospodarska komisija« takoj razpustiti in še danes namestiti z državnim komisarjem. Naloga državnega komisarja ne bo le do konca izvesti likvidacijo tega zavoda, marveč tudi celo poslovanje podvreči temeljiti reviziji. Javnost bo odločen korak deželne vlade navzlic temu, da se je izvršil šele ob 12. uri, vendarle še pozdravila Pritožbe in obdolžitve, ki so prihajale dan na dan iz krogov obrtnikov, kmetov in drugih prizadetih ne morejo ostati nepreiskane in tudi ne neizgovorene. Za državnega komisarja je imenovan vladni svetnik dr. Ignacij Rutar. Takojšnji odstranitev glavnih dveh krivcev predsednika Ogrina in inž. Ruecha pa morajo nujno in brez odloga slediti še drugi koraki, ako se noče že v naprej obzrupspešiti pravi uspeh preiskave.

Danes popoldne je državni komisar dr. Rutar prevzel od razpuščene Gospodarske komisije vse posle ter je obenem odredil zaporo njenih skladišč, iz katerih so še zadnje dni (n. pr. iz Strnišča) odnašali predmete velike vrednosti. Državni komisar prične takoj z revizijo poslovanja komisije.

Bukarešta, 16. marca. (Izv.) Tukajšnji listi javljajo, da je med mornarji črnomoške mornarice prišlo do protiboljševiškega pokreta. Mornariški sovjet mornarice je poslal sovjetski vlad: energičen protest proti njenemu postopanju z mornarji baltske mornarice. Po drugih poročilih je prišlo na posameznih ladjah do pobune, mornarji so pometali sovjetske komisarje v morje; tudi mornarica v Kaspijskem morju je v rokah revolucionarjev. Kozaki iz južnih krajev so se pridružili revolucionarjem.

KODANJ, 16. marca. Trockij je stavil upornikom v Kronštatu nove ugodnejše mirovne pogoje. Kronštati je odločen vztrajati v borbi.

Velika večina za ustavo zasigurana

Beograd, 16. marca. (Izv.) Med vsemi zemljoradniškimi frakcijami in vlado je prišlo do sporazuma glede ustave in bo tudi Avramovičeva skupina glasovala za vladni ustavni projekt. Tako je že danes zasigurana velika, najmanj tripetinska večina za vladin ustavni predlog v plenumu konstituante. Računa se, da bo ustava do srede maja pod streho.

Beograd, 16. marca. (Izv.) Na temelju sporazuma med demokrati, zemljoradniki in radikalci gre delo ustavnega odbora, ki obravnava sedaj socialno-ekonomske določbe ustavnega načrta naglo izpod rok. Delo ustavnega odbora bo še pred Veliko nočjo končano.

Beograd, 16. marca. (Izv.) Rekonstrukcija kabineta se bo izvršila že prihodnje dni. Posl. Karamehmedović prevzame ministristvo narodnega zdravstva, posl. Spaho šume in ruđe, posl. Pucelj pa kmetijstvo ali pa agrarno reformo.

Beograd, 16. marca. (Izv.) Demokratski klub je imel danes štiriurno razpravo o sporazumu, ki ga je vlada sklenila z muslimani. Poročal je minister Kumanudi. Večina v klubu je za odobritev sporazuma. Vsota 255 milijonov, ki jo je vlada odobrila kot odkupnino za razrešitev kmetovskih odnošajev v Bosni, predstavlja vrednost taka (kmetovskih davščin) za dva in pol milijona leti ter tvori nujno socialno pomoč 15.000 begovskim družinam, ki se po večini nahajajo v veliki bedi. Razprava se še nadaljuje.

Beograd, 16. marca. (Izv.) Ministrski predsednik Pašić in predsednik konstituante dr. Ribar sta bila včeraj v avdijenci pri regentu.

Beograd, 16. marca. (Izv.) Razpad zemljoradniškega kluba še ni dovršen. Po oni verziji bodo nastali trije klubi: samostojni slovenski kmetijski klub, grupa Joce Jovanovića z Bosanci in srbijanska skupina poslanca Avramovića. Govori se tudi, da bosta dva zemljoradniška poslanca stopila v demokratski, dva pa v radikalni klub. Z druge strani smo izvedeli, da bo iz Zemljoradniškega kluba izstopilo še 15 poslancev, ki se najbrž pridružijo slovenskim kmetom.

Beograd, 16. marca. (Izv.) Slovenski samostojni kmeti so izdali komunikacije, ki pojasnjuje vzroke njihovega izstopa iz zemljoradniškega kluba.

Soc.-ekonomski del ustave

Beograd, 16. marca. (Izv.) Demokratski poslanec Demetrović je po naročilu svojega kluba izdelal kompromisni predlog za socialno-ekonomske odredbe ustave. O tem predlogu, na katerem so v glavnem pristali tudi zemljoradniki in radikalci, se vodi sedaj razprava v ustavnem odboru. Glasi se:

Člen 1. Država se briga, da se dá vsem državljanom enaka možnost za gospodarske posle, do katerih imajo nagnjenje. Ona bo v tem smislu preuredila pouk in sistematično urenila podporo šolam.

Člen 2. Svoboda dela je zajamčena.

Člen 3. Delavne moči stoji pod državno zaščito. Žene in nedorasli se imajo posebno zaščititi pred posli, ki so njihovu zdravju škodljivi. Zakoni odredjujejo posebne mere za varstvo in zaščito delavcev v vseh podjetjih.

Člen 4. Za vojne službe nesposobni odslužijo svoj rok na poslu, ki odgovarja njihovi moči in sposobnosti. Zakon prinese posebne odredbe o tem.

Člen 5. Svoboda pogodbe v gospodarskih odnošajih se priznava.

Člen 6. Država ima v interesu celine in na osnovi zakona pravico, da intervenira v ekonomskih odnošajih državljanov in duhu pravičnosti in odpravlja društvena nasprotstva.

Člen 7. Država se briga: 1.) za posebno zaščito mater in male dece, 2.) čuva zdravje svojih državljanov, 3.) se briga za pobijanje akutnih in kroničnih nalezljivih bolezni, 4.) za brezplačno zdravniško pomoč, za izdajanje zdravil in drugih sredstev za povzdigo narodnega zdravja siromašnih državljanov.

Člen 8. Zakon stoji pod zaščito države.

Člen 9. Država, materijelno podpira nacionalno zadrugarstvo. Istotako država materijelno podpira tudi ostala nacionalna gospodarska združenja, ki ne delajo za dobiček. Zadrugam in gospodarskim združenjem, oziroma njihovim zvezam se daje pod enakimi pogoji prednost pred ostalimi privatnimi podjetji. Donese se zakon o zadrugah, ki bo veljal za vso državo.

Člen 10. S posebno zakonodajo se uredi poljoprivredno zavarovanje.

Člen 11. Zavarovanje delavcev se uredi s posebnim zakonom.

Člen 12. Država se briga za invalide in vojne sirote in to se smatra za občo narodno dolžnost.

Člen 13. Oderuštvo je prepovedano.

Člen 14. Lastnina je zajamčena. Lastnina obvezuje, da se njena uporaba ne vrši v škodo države. Vsebinska obema in omejitve privatne lastnine se odredi z zakonom.

Razlastitev privatne lastnine je v občem interesu dopustna na osnovi zakona proti pravični naknadi.

Člen 15. Fideikomisi se ukinjajo z vsemi zadolžbami v obče koristne svrhe. Z zakonom se odredi, v katerih slučajih se more izpreminiti cilj in predmet ustanov po izpremenjenih prilikah.

Člen 16. Z zakonom o davku na nasledstvo se ima zavarovati državi obilna udeležba na davščini, pri kateri pridobitvi ni noben naslednik sodeloval.

Člen 17. Pobiranje priprege in ostalih vojnih potrebnosti se vrši samo proti pravilni odškodnini.

Členi 18, 19 in 20 so rezervirani za agrarno reformo in kolonizacijo.

Člen 21. Vse večje šume in posebnost šume na sumskih zemljiščih, kakor tudi na onem zemljišču, katerega pogozditev zahtevajo klimatični in kulturni oziri, preidejo v svojino države in samoupravnih teles, v kolikor to že niso. Z zakonom se odloči o svojini gozdov drugih upravnih jedinic. Pravica kmetov, da se okoristijo s sekanjem potrebnih drv za gradnjo in kurjavo kakor tudi da pasejo živino, se uredi s posebnim zakonom.

Istotako se s posebnim zakonom uredi vprašanje o prehodu v občinsko ali državno svojino onih gozdov, katere je tujevala oblast brez odobrenja naroda poklonila posebnim osebam ali telesom.

Člen 22. Država se briga za gradnjo in vzdrževanje vseh prometnih sredstev, kjerkoli to zahtevajo obči državni interesi.

Člen 23. Za pripravo socialno-ekonomskih zakonskih predlogov se bo osnoval veliki gospodarski svet. Ti predlogi o socialno-ekonomskem zakonodajstvu se predložijo narodni skupščini po oddelkih velikega gospodarskega sveta. Vlada ima pravico, predložiti predlog velikega gospodarskega sveta, ki je dolžan vse

Sprememba v vodstvu armade

Beograd, 16. marca. (Izv.) Za šefa generalnega štaba celokupne armade je imenovan vojvoda Petar Bojović, za pomočnika pa polkovnik Milovanović. Za poveljnika I. armade v Novem Sadu je imenovan dosednji zagrebški armijski komandant general Vasić, II. armade v Sarajevu Mirko Milosavljević, III. armade v Skoplju general Ljubo Milić, IV. armade v Zagrebu bivši vojni minister general Stevan Hadžić, za šefa zagrebškega generalnega štaba polkovnik Milan Nedić.

Preganjanje katoliške cerkve

Beograd, 16. marca. (Izv.) V ministru ver je izdelan načrt o regulaciji plač za katoliške duhovnike, ki se glede prejemkov izjednačijo z učitelji in profesorji ter bodo plače dobivali iz državne blagajne. Poslanec Žerjav je danes pri finančnem ministru vložil formalen protest proti temu načrtu, ako se istočasno ne ukinejo vsi prejemki duhovnikov iz cerkvenega premoženja, fondov mrtve roke in bere.

Nemčija pod pritiskom antante

London, 16. marca. (Izv.) V današnji seji je odgovarjal Bonar Law na interpelacijo nacionalistov, ki so zahtevali, da naj ententa zasede Monakovo in del Bavarske, kakor tudi Berlin. Bonar Law je izjavil, da je vprašanje zasedbe Berlina naloga zaveznike konferencie; kar se pa tiče Bavarske je Bonar Law izjavil, da bodo morali zavezniki podvreči najstrožje mere, ako se Bavarska ne bo pokorila določbam mirovne pogodbe in razpustila narodne garde.

Razne poročila

Berlin, 16. marca. (Izv.) Po poročilih iz Hamburga se je danes zjutraj ukotvila pred vhodom v hamburško pristanišče velika angleška vojna ladja, ki je zaprla vhod v pristanišče.

Varšava, 16. marca. (Brezlično.) Iz Rige se poroča: Tajništvo mirovne konference naznanja, da je delo konference končano. Podpis se izvrši v petek opoldne.

Praga, 16. marca. Danes je francoski poslanik Conge izročil predsedniku Masaryku lastnoročno pismo francoskega predsednika Milleranda in veliki križ častne legije. Masarykovo zdravstveno stanje je izvrstno.

REKA, 16. marca. V tukajšnji ladjedelnici je včeraj v objektu, kjer se nahajajo izdelani motorji nenadno izbruhnil požar, ki se je razširil na ves objekt, kateri je bil kmalu ves v plamenu. Z veliko težavo se je posrečilo omejiti požar. Objekt je zgorel do tal. Škoda se ceni na 6 do 8 milijonov lir. Vzrok požara še ni pojasnjen.

Beograd, 16. marca. (Izv.) Na predlog ministra prosvete je regent odlikoval pisatelja Frana S. Finžgarja povodom njegove 50letnice z redom sv. Save III. razreda.

Beograd, 16. marca. (Izv.) Prestolonaslednik regent poseti o priliki pokrajinskega sokolskega zleta v Osijeku mesto Osjek, nakar odpotuje v Črnogor. Po današnjih dispozicijah pride v Zagreb koncem meseca maja.

predloge v roku 40 dni rešiti in predložiti narodni skupščini.

Veliki gospodarski svet sestoji iz 72 članov. Člani sveta morejo biti predstavniki obrtniškega, obrtniških delavcev, trgovcev, trgovskih nameščencev, duševnih delavcev, industrijcev, industrijskih delavcev, privatnih uradnikov in nameščencev itd. Vsi ti člani se volijo na tri leta iz organizacij in združenj interesentov v razmerju njih moči in važnosti. Po treh letih se vrše na isti način nove volitve članov velikega gospodarskega sveta.

Za glas, ki ga je dal kateri član v gospodarskem svetu v seji, ne odgovarja nikomur.

Podrobnosti se urede s posebnim zakonom.

Sporazum v Rusiji?

PARIZ, 16. marca. (Izv.) Tukajšnji ruski krogi so dobili iz Rusije poročila, da je izprememba režima na Ruskem vprašanje najkrajše bodočnosti. Boljševiki so uvideli, da je njih položaj nevzdržljiv, zato so povabili zastopnike socialnih revolucionarjev in menjševikov, da se najde platforma za sestavo skupne socialistične vlade, v katerih bi bile v enakem številu zastopane vse tri stranke. Sporazum je v glavnih točkah že dosežen. Sedanji protiboljševiški pokret je dokazal sovjetski vladi, da nima nobene zaslombe več niti v armadi, niti med delavstvom niti med kmetiskim prebivalstvom, zato je vlada pristala na pogajanja z menjševiki in socialnimi revolucionarji. V tukajšnjih ruskih krogih prevladuje mišljenje, da se bo izvršil preobrat na Ruskem v najkrajšem času — brez krvi — v smislu sporazuma med boljševiki, menjševiki in socialnimi revolucionarji.

LONDON, 15. marca. Listi poročajo, da se je napad kitajskih najemniških čet na Kronštati izjalovil. Zadnje dni so rdeči čete izgubile 5000 mrtvih.

Ceškoslovaška-jugoslovenska zveza.

Ljubljana, 16. marca.

Jutri, v četrtek zvečer pride v Ljubljano velik prijatelj našega naroda, prof. J. Pata, tajnik «Jugoslovanske komisije» v Pragi. Prof. Pata je danes na Češkem eden najgibljivejših propagatorjev one skupne misli, ki je nas in Čehe vodila do osvoboditve: on je marljiv delavec za ono realno gospodarsko in kulturno zvezo, ki bi bila obema narodoma v korist. Ne gre torej za fraze, niti za prazno slovansko navdušenje, gre za resno delo. Pred vojno je bil dr. Pata profesor na praški trgovski akademiji, kjer je bil vedno velik prijatelj naših dijakov, ki so tam študirali. Zanimal se je za naše kulturne razmere, seznanil se je z našim jezikom in literaturo in je priobčil ob raznih prilikah svoje misli o naših zvezah. Poleg nas so mu bili posebno pri srcu Lužički Srbi, ta najmanjši slovanski narod, ki je potreboval v svojem boju posebno češke pomoči. Pred kratkim je izdal prof. Pata «Lužičko-srbsko antologijo», ki nam podaja pregled lužičke starejši in novejši literature. Po prevratu je dobil prof. Pata dopust, da se popolnoma posveti organizaciji slovanskih kulturnih zvez.

Praga ni mogla in ni smela pozabiti, da je bila eno celo stoletje voditeljica v slovanskem vprašanju in da je združevala v sebi vse one slovanske misli, ki so se iz nje širile na vse strani in so dvigale slovanske narode v njihovem pohodu navzgor. Po svetovni vojni bi bila morala to delo prevzeti Rusija, a Rusija se je razsula in Praga sama je kot središče nove, od vseh strani od sovražnikov obdane republike, takoj spoznala, da si bo morala najti zaveznikov med svojimi starimi prijatelji. Nove razmere so naravnost klicale Prago, da vstaja v svojem starem vodstvu. V Ljubljani leta 1918. sklenjena trozveza od Balta do Adrije (Jugoslavija-Ceško-Poljska), se sicer

ni uresničila takoj po prevratu — prišel je vmes šlezki plebiscit in jadransko vprašanje — a zdi se, da bo čas prinesel tudi v tem novih nazorov. Čim manj pa je danes še negotova zveza med Češkoslovaško in Poljsko, tem priručnejše je razmerje med Češkoslovaško in Jugoslavijo, posebno ker so med nami živejše tradicije in nas politične razmere silijo na gospodarske in kulturne zveze. Češkoslovaška vlada je ustanovila v Pragi «Jugoslovansko komisijo», ki naj bi ustvarila program in podala nasvete, kaj bi bilo za oba naroda potrebno in koristno. Pod vodstvom prof. Daneša je «Jugoslovanska komisija» marljivo razvijala svoje delo, prof. Pata pa je bil duša vsega notranjega življenja. Vlada je dala «Jugoslovanski komisiji» sredstva, da je mogla izvršiti svoje delo. Danes more «Jugoslovanska komisija» že kazati na lepe uspehe. Ako bi se bilo tudi od naše strani kaj storilo, bi bili mi vsi čutili uspehe tega dela. V zadnji «Jugoslovanski Njivi» piše o tem prof. Juraj Majcen, ki navaja nekaj misli, kako bi bilo treba urediti te kulturne zveze. Pred par tedni se je ustanovila v Pragi «Češko-slovaško-jugoslovanska liga», o čemer smo poročali v «Jutru» — vprašanje je sedaj, kaj se bo zgodilo od naše strani. Prof. Majcen dobro opozarja, da je naša počasnost nele vzrok, ampak tudi dokaz naše zaostalosti.

S prof. Pato prihaja k nam gost iskrenega slovanskega srca, marljiv delavec, mož velikih načrtov. Želeli bi, da bi spoznal tudi med nami mnogo dobre volje za njegove načrte. Ostane nekaj časa v Jugoslaviji, da sliši naše mnenje, da prouči razmere in da spozna temelje, na katerih bi bilo mogoče nadaljevati veliko skupno kulturno delo. Želimo mu pri tem mnogo uspeha in ga na naših tleh kot našega dobrega prijatelja iskreno pozdravljamo.

Se enkrat notarska imenovanja.

Anonimni strelci v noticah o «notarskih imenovanjih» pošiljajo svoje strelce prav posebno v Prekmurje. Iz njihovih trditvej moram sklepati, da niti ne vedo, po kateri poti se pride v Prekmurje, ali to jih ne ovira, da ne bi kritikovali «razmere». Da bo javnost pravilno poučena, navajam na kratko nekatere okolnosti o «preklicanem» notariatu v Prekmurju.

Kmalu potem, ko smo zasedli Prekmurje, sta bila odstavljena bivša madžarska notarja v Murski Soboti in Dolnji Lendavi. Pod Jugoslovani nista hotela služiti. Notarska zbornica v Celju je takoj razpisala notarski substituciji v obeh mestih, kar je bilo uzešno in za posebne razmere v Prekmurju edino mogoče. Razpis je objavila v dveh časopisih, ki sta edina izhajala v onem času znanega tiskarskega štrajka; poleg tega je s

posebnim dopisom obvestila o razpisu «Društvo slov. not. kandidatov» v Ljubljani. Efekt je bil takratnemu razpoloženju primeren: oglašila sta se le dva prosilca, tov. Globočnik in jaz; prvi je bil najstarejši slov. not. kandidat, jaz najmlajši s pravico substituiranja. Vsi ostali tovariši, ki niso bili na substitucijah, so lepo ostali doma, češ, kdo bo hotel v nevarne prekmurske kraje, ki se jih je takrat splošno nazivalo «Sibirija». Bilo je brezdvomno udobnejše bivati v Ljubljani, uživati kulturne in zabavne prireditve, nego iti semkaj v Prekmurje v neprijetne razmere, med do skrajnosti nezaupljivo ljudstvo, kjer se je človek moral odreči vsakršni udobnosti: kjer si moral reskiriti svoje pičle prihranke za to, da praviš pot za svojega — naslednika notarja. In delo je bilo težavno. Pri dobiti je bilo treba zaupanje ljudstva,

Prosveta.

Razstava kiparskih osnutkov za palačo Trboveljske premo-gokopne družbe.

V Jakopičevem paviljonu so te dni razstavljeni osnutki slovenskih kiparjev, ki so se udeležili konkurenčnega natečaja, razpisanega po Trboveljski premo-gokopni družbi. V natečaju so se zatevali osnutki za relief, ki naj bi izpopolnjevali palačno lice in poudarjali glavni vhod.

Natečaja se je udeležilo sedem umetnikov z osmimi deli in sicer: Dolinar, Jurkovič, Kos (Moravce), Kos (Dunaj), Kralj, Napotnik in Zajc. Večina izmed njih je znana slovenski javnosti že iz umetniških razstav v Jakopičevem paviljonu.

Osnutki izvirajo odih Dolinara in Vafentina Kosa (Moravce) so povprečne umetniške vrednosti, nekateri zelo površni v kompoziciji in izvršitvi.

Motivi Jurkovičevega projekta št. 1 so vzeti iz rudarskega življenja, vendar brez prave kompozicije, ki bi odgovarjala arhitekturi. Izvršitev osnutkov je površna in njihova oprema neokusna.

Opaziti je ne samo tukaj, ampak na vseh dosedanjih slovenskih razstavah omalovaževanje opreme, na naj si bo to oprema celokupne razstave, kakor tudi posrednega dela.

Osnutek št. 2, delo Kosa (Dunaj) je v kompoziciji nekoliko dolgočasen in konvencionalen, vendar dobro prestudiran in z ozirom na arhitekturo pravilno razumevan. Ideja celokupno fasado z vsemi detajli in zamisljenimi reliefi plastično skicirati, je zelo posrečena in kaže, da je umetnik reliefje komponiral z ozirom na obstoječo arhitekturo. Cela izvršitev osnutkov priča o resnem delu in studiranju dane naloge. Na vsak način zasluži to delo preje nagrado, kakor osnutek št. 5.

Kraljev osnutek št. 3 absolutno ne odgovarja arhitekturi. So to plastike v načinu kompozicije popolnoma enake onim zadnje umetniške razstave. Tu se vidi, da Kralj ni zmogel komponirati predpisanim zahtevam, ki mu jih stavi dana naloga. Na prvi pogled je to skupina «spečih». Brezpomembna črta, ki se vleče čez reliefje ni neupravičena, še manj pa dekorativna.

Projekt št. 4, tudi delo Kralja, še manj odgovarja stavljenim zahtevam. Zunanja kontura v katero so figure stisnjene, odgovarja figurativnim plastrom. Poza teles, ki izražajo pregibanje telesnih udov pri delu v rudniku, pa ni niti najmanj prikladna in upravičena za omenjeno palačo. Sicer pa ta del stavbe, kjer naj bi stali ti reliefi niti najmanj ne potrebujejo pilastrov, to je nosečih arhitektoničnih členov; ampak v reliefu simbolično izražen namen stavbe. O pravilnosti anatomije tudi tu ni govora. To so kretani s pohabljenimi telesi, ne pa ru-

osvojitvi s njegovim dialekt. Seznaniti se s madžarskim pravom. Da nisem imel zaslonbe v gospodih sodnikih, ki se jim ni godilo nič boljše nego meni, zapustil bi bil te kraje in odšel nazaj v Ljubljano. Vstrajal sem, kakor vsi drugi gospodje uradniki, ki so bili semkaj poslani, vzgojevali z njimi vred najmanjše ljudstvo, ki je po svojem jedru dobro, zdravo, a ga drži njegova madžarska in madžaronska inteligenca v duševnih verigah. Da je danes v marštem boljše, je tudi moja delna zasluga; delal sem iz ljubezni do ljudstva in države, ne pa zato, da ugotovim «razliko med dohodki notarjev in not. kandidatov».

Notarški namestnik se mora ravnati po istih predpisih kakor notarji. Zato je naravnost abotna trditev, da vsled tega, ker ni v Prekmurju definitivnih notarjev, trpi država, ljudstvo, pravo in ne vem, kdo še vse. Če ni bil pisec članka pod gornjim naslovom v «Jutru» z dne 2. t. m., jurist, naj drugič ostane rajši pri svojem kopitu, če pa je bil, potem pa naj malo prelišta notarški red. Svoja mesta sva s tov. Globočnikom nastopila prve dni januarja 1920, od takrat naprej se redno kakor povsod drugo opravljajo notarska dela v Prekmurju. Kdor bi rad vedel, kako se vrše notarski posli v sodnem okraju Murska Sobotna, naj se informira pri tuk. ljudstvu in merodajnih faktorjih. Odsel bo pomirjen s prepričanjem, da niti ljudstvo, niti država, niti pravo ne trpi nikake škode.

Pomirjeni naj bodo tudi tisti, ki mislijo, da je nam v Prekmurju z rožicami poslano. Živimo v draginji, ki jo drugod po Sloveniji niti ne pozna; nobene železniške zveze, pomanjkanje stanovanj, če pa ga dobiš, je vlačno kakor italijanske temnice. O vse teh dobrotah lahko poročajo številni gospodje uradniki, ki žive tu in čakajo odpoklica.

Sem za to, da se notarska imenovanja nujno in nepristransko rešijo. Ne odobravam le načina, kako se to vprašanje v javnosti prerešeta. Z dosedanjimi metodami se jemlje ugled našemu stanu, ki se ga hoče degradirati na stan intelektualnih grabežev. Pri tem se pa pozabi, da je ravno notar poklican v to, da je ljudstvo svetovalec. V sedanjih časih pa ima še posebno vzvišeno nalogo in dolžnost, da utrjuje s svojimi stiki z ljudstvom narodno in državno edinstvo, sicer je nevreden zaupanja, ki mu ga je dala država s tem, da ga je imenovala notarjem. Kdor hoče videti v notariatu kaj drugega, naj se ga ogne. Tudi naš stan mora priti do one veljave, ki jo lahko ima s svojo lepo nalogo med narodom. Zato pa moramo sami skrbeti.

Anton Kodér, not. namestnik, Murska Sobotna.

Politične beležke

Radicevstvo v Sloveniji. V času, ko je Radić s svojo družbo oblekel spokorniško obleko in se pripravljala na božji pot v Beograd, objavlja glasilo Radićeve stranke «Dom» sledečo zanimivo vest: «Slovenski kmetijski poslanec Skoberne je javil predsedniku hrvatske republikanske stranke, da kot pravi republikanec ni prisegel in da on kot ves slovenski kmetijski narod stoji na stališču hrvatske seljačke republikanske stranke. To je povedal poslanec Skoberne osebno predsedniku Radiću in ves je sijal v

začudoljstvu, ko je v krogu hrvatskih seljačkih republikanskih poslancev slišal za načrt, po katerem bo skoraj vsa Slovenija vodila eno in isto kmetijsko republikansko politiko z hrvatskimi republikanci.» — Prvič moramo konstatirati, da je Skoberne Radića prav hudo potegnil, ko se mu je predstavil kot poslanec, kajti ta Skoberne je samo pri volitvah propadli klerikalni kandidat v štajerskem volilnem okrožju. Dalje bi bilo zanimivo zvedeti v čegavem imenu je šel Skoberne k Radiću in njegovemu zagrebškemu štabu, da se mu pokloni v imenu slovenskega republikanskega ljudstva. — Skoberne je po izjavi Radića ves žarel veselja, ko mu je Radić povedal, da bo tudi Slovenija vodila Radićevo republikansko politiko. S tem je jasno povedano, da ima Skoberne zveze s hrvatskimi republikanci, ali je to storil on za svojo osebo ali ne je vsek, a pri Radiću je govoril v imenu slovenskega kmetijskega ljudstva. Za postopanje Skoberne je odgovorna vsa slovenska klerikalna stranka, ker Skoberne je kandidat na njenem programu, proti njegovemu izvoljenemu protikandidatu je taista klerikalna stranka vložila rekurz, ki razpravlja o njem verifikacijski odbor, zato se Skoberne tudi še vedno predstavlja kot klerikalni poslanec.

Nezadovoljstvo jugoslovanskega klera nad Vatikanom. Zagrebški «Obzor» prinaša povodom imenovanja novih kardinalov iz svečeniškov krogov dopis, v katerem se zrcali nezadovoljstvo zavednih jugoslovanskih duhovnikov nad neprijaznim stališčem, ki ga zavzema Vatikan proti naši državi. V dopisu se pravi: Imenovanje novih kardinalov je izzval med svečeništvom skrajno nezadovoljstvo. Tako ima danes Nemčija v kardinalskem kolegiju tri kardinale, a Jugoslavija niti enega. Izgovor vatičanskih politikov, ki trdijo, da papež ni imenoval jugoslovanskega kardinala zato, ker še ni sklenjen z Vatikanom konkordat, je polnoma ničev, ker tudi n. pr. Nemčija ni do danes sklenila nobenega konkordata, a ima vendar le v kardinalskem kolegiju tri kardinale. Sicer pa imenovanje kardinalov nima z vprašanjem konkordata prav nobene zveze. V članku se dopisnik tudi pritožuje splošno nad vatičansko politiko, ker Vatikan je odkrito stopil v službo italijanske vlade in dovoljuje katoliškemu duhovništvu, da nastopa v neodrešeni domovini po navodilih in ukazih italijanske nacionalistične propagande. Tako delovanje italijanske duhovščine izpodkopuje temelj katoičanstva v neodrešeni domovini, ker se ljudstvo obrača od cerkve, katero vidi v službi italijanskih fašistov. Člankar opozarja na posledice take vatičanske politike, ki se kažejo v tem, da je v neodrešeni domovini gibanje za narodno cerkev vzelo že velik razmah in konstatira, da je to nezadovoljstvo tudi med hrvatskim duhovništvom, posebno v Dalmaciji, jako močno; sicer do splošnega in zunanjega izražanja tega nezadovoljstva še ni prišlo, ali vsi znaki kažejo, da bo zavedno

svečeništvo nastopilo odkrito, ako bo Vatikan nadaljeval svojo dosedanja politiko.

Konec vojnega stanja v Julijski Benečiji. Rimski uradni list objavlja odredbo, v kateri se izjavlja, da je vojno stanje v anektiranih pokrajinah Julijske Benečije odpravljeno. Nadalje je določeno, da je splošna mobilizacija armade prenehala dne 25. marca.

Italijanski socialisti in Giolitti. Iz Milana poročajo dne 15. marca: Kakor poroča «Popolo d'Italia», so socialisti zaradi splošnih novih volitev zelo v skrbeh. Boje se popolnega poraza in zmanjšanje parlamentarne skupine od 156 na 70 ali 80 poslancev. Turatti se je po naročilu stranke pogajal z Giolittijem. List zagotavlja, da bi bila socialistična stranka pripravljena Giolittijev kabinet tekom nekaj zasedanj uspešno podpirati in svojo opozicijo v splošnem omejiti, da bi tako zavlekla nove volitve.

Nemški protesi zvezi narodov. V protestu proti sankcijam, ki ga je nemška vlada dvignila pri zvezi narodov, se veli: Postopanje zavezniškov nasprotuje versailski mirovni pogodbi. Vpogledati bi se moge samo te določbe: 1. § 18, dodatek 2, priloga VIII; 2. končni odstavek člena 429 in 3. člen 430. Nobena teh določb pa ne dopušča nove zasedbe nemških tal zunaj ozemlja zapadno od Rena in mostišč. Kot druga sankcija uporabljeno zaseženje nakupne cene nemškega blaga bi izrecno nasprotovala po belgijski, britanski in italijanski vladi zagotovljeni odgovodi glede uporabe § 18. Zatorej ni nobene obveznosti, sprejeti predloge. Nemška vlada, ki je soprodisala akte zveze narodov, prosi svet zveze narodov, naj stori korake za uvedbo v aktih predvidenega pravnega postopanja in naj skrbi za to, da se od zavezniškov uporabljene nasilne odredbe takoj ukinejo.

Spor med Nemčijo in zavezniški. Kakor znano, trdi Nemčija, da je že plačala 20 milijard zlatih mark, ki ji ji plačati pred 1. majem. Reparacijski odsek pa ceni dosedanja plačila samo na osem milijard. Kakor poroča «Journal», je reparacijski odsek, ki je proučeval to vprašanje na več sejah, na včerajšnji popoldanski seji določil besedilo zahtev, ki naj se predloži Nemčiji, da izvrši svoje obveznosti pred 1. majem.

Smrt Nikolaja Nikolajeviča. Z Dunaja poročajo dne 16. marca: Kakor poroča «Neues Wiener Journal» iz Berlina, je bivši ruski veliki knez Nikolaj Nikolajevič na italijanski Rivieri umrl.

Venizelos guverner Smirne. Iz Pariza poročajo 16. marca: «Journal» objavlja brzjavko, po kateri kroži v londonskih uradnih krogih vest, da namerava vrhovni svet Venizelosa imenovati za guvernerja svobodnega mesta Smirne. Ta vest je med grškim odposlanstvom zbudila razburjenost, ker se boji, da bo nova pokrajina pod upravo Venizeloso postala neodvisna in Konstantinu sovražna.

darji z močnim in pravilno razvitim mišičevjem.

Skupina osnutkov, projekta št. 5, je delo Napotnika. Skice so površne in izgledajo kakor karikature. Zenska postava v teh kompozicijah je neokusna in nepotrebna. Tudi tu ne odgovarja kompozicija arhitekturi, oziroma prostoru, ki naj bi ga reliefje izpolnili.

Osnutek št. 6 je v kompoziciji in izvršitvi najboljši. Žal, da Dolinar ni mogel pravočasno izvršiti predpisane plastične skice, kar je utemeljevalo izločitev njegovega dela pri razdeljevanju nagrad. Prepričan sem, da bi drugače on dobil prvo darilo. Motivi so vzeti iz življenja, v premo-gokopu, studiranju po naravi in stilizirani prenešeni v kompozicijo reliefja. Ploskva z ozirom na obdajajočo arhitekturo je izborna obvladana. Reliefi so ploščati (Flachrelief), kar je tu edino pravilno. Površina ploskve, ki naj nosi relief, tangira debelo joničnega stebra, ki nosita gornji del stavbe. Relief mora biti s to ploskvo spojen, tako da tvori ona njegovo ozadje, ne sme pa biti na njo prilepljen. Pri vseh ostalih osnutkih pa tvori relief vioto zase in se ga lahko postavi tudi na drugo več ali manj poljubno mesto.

Projekt št. 8, delo Valentina Kosa (Moravce), kaže izvanredno znanje anatomije in dobro obvladano risbo in plastiko. Kompozicija je bolj ilustracija dela, kakor monumentalna simbolistična plastika. Tudi ti reliefi so preplastični za predpisani prostor. Kompozicija figur je toliko zgrešena, ker so posavljene brez

prave medsebojne vezi na robeh ploske in puste v sredini prazno vdolbino, ki deli ploskev v dva ločena dela. Je pač najtežje v reliefu doseči gotovo prostornino v globino, kar je neobhodno potrebno v slučaju, da se figure komponirajo ne druga poleg druge, ampak druga za drugo. Vključ omenjenim nedostatkom zasluži ta projekt podeljeno nagrado, ker kaže pozitivno znanje umetnikove in resnost, s katero se je lotil dane naloge.

Osnutki projekta št. 7, ki jih je napravil Zajc, so površni v risbah in plastičnih skicah. Pravilnost dvigače je v risbi zgrešena. Tudi orodje v plastični skici je pri nasadu zlomljeno. O pravilnosti anatomije ni govora. Kompozicije so konvencionalne.

Nagrade, ki so bile razdeljene med umetnike, so v primeri z delom malenkostne. Družba, ki razpolaga z milijonskim premoženjem, bi pač lahko slovenske umetnike nekoliko bogatejše nagradila vsaj za njihov trud, ker za umetnost so te nagrade smešne. To tudi v veliki meri opravičuje one umetnike, ki so delo nekoliko površno izvršili.

Inž. arh. prof. Kregar Rado.

REVIZIJA VSEUČISKEGA ZAKONA. Beograjske «Službene Novine» objavljajo naredbi o spremembah in popravilih univerzitetnega zakona. Na podlagi te naredbe tvorijo univerzitetne oblasti: rektor, dekani fakultet, univerzitetno veče (kolegij), univerzitetni svet, univerzi-

tetna uprava, fakultetni svet in univerzitetno sodišče. Univerzitetno veče izvoli izmed svojih članov koncem šolskega leta rektorja za dobo treh let. O izvolitvi rektorja je obvestiti ministra prosvete. V slučaju bolezni ali odsotnosti zastopa rektorja prorektor, a tega po letih najstarejši dekan. Ako bi se tekom leta izpraznilo mesto rektorja, se izvoli drugi rektor najkasneje v petnajstih dneh. Univerzitetno veče sestavlja: rektor kot predsednik in vsi redni profesorji kot člani. Veče voli rektorja, razpravlja in z javnim glasovanjem potrdi ali ovrne izvolitve profesorjev fakultetskega sveta in podaja svoje mnenje o vseh stvareh, katerim predloži univerzitetni svet. Univerzitetni svet tvorijo: rektor kot predsednik, prorektor, dekani in poddekani vseh fakultet kot člani. Docenti zamorejo postati na podlagi fakultetske izvolitve osebe z dokorsko diplomom, na ehnični fakulteti pa z izpričevalom diplomskega izpita. Docenti imajo položaj in plačo srednješolskih profesorjev. Po preteku petih let morajo biti docenti vnovič izvoljeni, v nasprotnem slučaju razpolagajo z njimi ministrstvo prosvete. Asistenti z diplomskim ali doktorskim izpitom imajo položaj in plačo srednješolskih supletov, s proforskimi ali kakim drugim državnim izpitom pa položaj in plačo srednješolskih profesorjev. Ostalim asistentom določijo plačo univerzitetna uprava. Rektor dobi letno doplačilo 6000 dinarjev, dekani po 3000 dinarjev. Šolsko delovanje na univerzah traja od 25. septembra do

Ljubljana, 16. marca.

* **ODLIKOVANJE.** Prestolonaslednik regent Aleksander je na predlog ministrskega sveta podelil ljubljanskemu županu in bivšemu narodnemu poslancu dr. Ivanu Tavčarju red Sv. Save II. razreda. «Službene Novine» z dne 15. t. m. objavljajo doletni ukaz.

* **PRINC GJORGJE** je dospel z večerajšnjim ekspresom iz Pariza v Beograd.

* **NAJNOVEJŠE SREDSTVO** za izigravanje oblastvenih odredb so iznašli klerikalci. Kakor znamo je vlada zasegla cerkveno zgradbo jezuitov, ki je dosedaj služila kot klavniča, mesarija, magacin za živila itd. Vlada je nameravala v tej zgradbi namestiti nekatere javne naprave, da s tem omogoči razvoj našega šolstva, ker je n. pr. ljubljanski licej še vedno deloma zaseden. Jezuiti so angažirali klerikalno stranko, ki je začela pravo križarsko vojno za (bodočo) cerkev sv. Jožefa. Med terjalkami so klerikalci raznesli celo govorico, da bodo častiti očetje jezuiti izgnani in da nameravajo demokrati izročiti svetega Jožefa menda framonom ali narodni cerkvi — skratka Antikristu. Gonja ni pomagala nič. Ljubljansko prebivalstvo je odločno odobraval, da se jezuitska zgradba porabi tudi v bodoče v javnokoristne namene. Danes pa naenkrat čitamo v «Novem Času» vabilo na slovesno mašo in pridigo, ki se bo 19. t. m. vršila v «cerkvi sv. Jožefa». Klerikalci so torej v času, ko je bila zasega jezuitske zgradbe že v veljavi, to poslopije, ki je brez vsake cerkvene opreme, očitno preblagoslovili v cerkev. Kakor vedno, so tudi tu brezvestno zlorabili vero in Boga, da dosežejo strankarski cilj. Ta metoda je jako priporočljiva. Klerikalne banke imajo sedaj najlepše sredstvo, da se izognejo zasegi svojih prostorov. Postavile bodo pred svoje blagajne majhen oltarček, označile svoje trezorje za tabernakeljne, poklicale škofa ter se spremenile v cerkev. Za tisto uro, ko bo napovedana stanovniška komisija, pa oznanijo slovesno službo božjo. Bomo videli, katera oblast si bo upala preganjati Boga! — Salo ob stran. Ako je res, da so jezuiti na tako brezvesten način izigrali oblastvene odredbe, potem pač ne sme vlada pripuščati nobenega dvoma, da dovoljeno iz njenih odredb norce biti.

* **PREDZNOST.** Wiener Verlag, ki izdaja knjige, pisane popolnoma v ljubosilnem duhu, išče za svojo šundliteraturo naročnike in odjemalce tudi po naši državi in to kljub temu, da je uvoz teh knjig strogo prepovedan. Knjige dobivajo celo ljudje, ki jih sploh niso naročili in jim kaj takega sploh na misel ne pride. Ker jih ne more več pošiljati po pošti, razpošilja Verlag posameznikom pisma, v katerih jih prosi, naj mu naznanijo kak kraj zunaj meje, kamor bi mogli potemtakem iskat sami knjige. V teh tiskanih pismih Verlag nesramno blati našo državo in naše oblasti in pravi, da bo interveniral pri svoji vladi na Dunaju, da bo prisilila beograjsko, da dovoli uvoz imenovanih knjig v Jugoslavijo. Radovedni smo res, kdo se tako zanima za te vrste literaturo!

* **ARETIRAN HUJSKAČ.** Poročajo nam: Dne 11. t. m. so se peljali iz Ljubljane z gorenskim vlakom trije potniki, in sicer neki vrhniški trgovec, neki hrvatski žid in neka oseba napol rusko uniformirana. Vsi trije so med seboj ves čas švabčarili in zabavljali na vse vprek, na Jugoslavijo, na Srbe, na vojsko. To je opravičeno razjezilo v kupeju navzočega 72letnega starčka Antona Novaka, strojevodjo v pokoji iz Radovljice, ki je opozoril zabavljače, da se nahajajo v Jugoslaviji in da si prepoveduje tako govorjenje. To pa je razkačilo zabavljače, da so začeli starega Novaka zmerjati in mu groziti, vmes so pa rabili proti naši državi take psovke, da se je Novak čutil poklicanega.

15. februarja ter od 1. marca do 30. junija. Doplačila, ki pripadajo rektorju in dekanom, tečejo od početka prihodnjega šolskega leta.

— **SLOVANSKI VEČER.** Jugoslov. narodno akadem. društvo «Jadrani» izreka tem potom najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so ob priliki prireditve I. slovenskega večera s svojim nad vse požrtovalnim sodelovanjem pripomogli do lepega gromotnega in moralnega uspeha. — Odbor.

— **Polaganje učiteljskih izpitov.** Prosvetni svet v Beogradu je v seji dne 3. t. m. sprejel novi načrt pravil o polaganju učiteljskih izpitov. Prvi izpit se položi po izvršenem šolanju na učiteljski, drugi — praktični — pa po dveh letih prakse v šoli.

— **Pozorišna biblioteka** v Zagrebu je izdala knjigo «Male komedije» od M. Bogovića ter dramo «Na dnu života» od Maksima Gorkega. Naslednji zvezek bo prinesel prevod Byronovega «Kaina».

da pozove službujočega orožnika, da posreduje. Vsi prisotni — razen enega klerikalca — so odobraval korak poštenega starca. Orožnik je legitimiral vrhniškega trgovca in hrvatskega žida, ki sta izstopila v Škofji Loki, tretji v uniformi se pa ni mogel dovoljno legitimirati, zato ga je orožnik aretiral. — Ko bi vsi, ki čujejo taka zabavljanja, postopali tako, kot je naredil Novak, tedaj bi brezvestnim zabavljačem in hujskačem prešlo kmalu veselje do zabavljanja.

* **OB SMRTI DR. ORAŽNA** JE preiel Zdravstveni odsek za Slovenijo obilo brzojavnih in pismenih sožaljk, tako med drugim od ministra za narodno zdravje dr. Miletića, od njegovega pomočnika dr. Nikolića, od načelnikov, inšpektorjev in referentov ministrstva, od predsednika državnega sanitetnega sveta prof. dr. Batuta, gd. dr. Subotića imenom Srbskega lekarskega društva, od zdravstvenega odseka v Splitu, od kola srbskih sestara v Beogradu, od raznih uradov, organizacij in vseh bolnic v Sloveniji.

* **LIKVIDACIJA VNOVČEVALNICE ZA ŽIVINO IN MAST.** Deželna vlada je na današnji seji sklenila naročiti vnovčevalnico za živino in mast, da konča likvidacijo najkasneje do 16. aprila t. l.

* **KONFERENCA JUGOSLOVANSKE MATICE.** Povodom ustanovne glavne skupščine glavne podružnice v Zagrebu se sestanejo tamkaj delegati glavnih podružnic iz Ljubljane, Splita, Sarajeva, Osjeka in centralnega odbora v Beogradu. V soboto, dne 19. marca, se vrši posebna konferenca delegatov, na kateri se bo razpravljalo o ojačenju organizacije Jugoslovanske Matice na vsem teritoriju Jugoslavije, ker se baš sedaj občuti največja potreba, da se našim bratom, ki so ostali pod tujim jarmom, pri njihovem rodoljubnem delovanju s čim izdatnejšo materialno podporo prisrsko in pomoč.

* **SESTANEK SOMIŠLJENIKOV** JDS ZA VODMATSKI OKRAJ se vrši v petek dne 18. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni Bizjak, Bohoričeva ulica, nasproti mestne jubilejne uložnice. Poročata gg. poverjenici Ribnikar in dr. Pavel Pestotnik o aktualnih političnih, gospodarskih in socialnih vprašanjih, ter o delu političnih strank v ustavotvorni skupščini.

* **TELEFONSKA ZVEZA ZA BEOGRAĐ** DOM je evropski škandal. Redki so dnevi, ko se zamore govoriti — vsak dan pa nam računa poštna uprava ogromne svote za «razgovore», ti obstoje v glavnem v brezuspešnih poskusih sporazumevanja, z našim beograjskim dopisnikom. Ker je zveza med Zagrebom in Beogradom še dovolj dobra, tiči krivda v Ljubljani ali pa, kar je verjetnejše, v Zagrebu, kjer menda namenoma sabotirajo zvezo Ljubljana-Beograd. Pozivamo poštno ravnanstvo, da se nekoliko pobriže za telefon.

* **O REZULTATU LJUDSKEGA STETJA** v političnem okraju črnomaljskem se nam poroča: Skupno število prisotnega prebivalstva znaša 23.820 in sicer 10.780 moških in 13.040 žensk. Po materinem jeziku je 22.464 Slovencev, 723 Srbo-hrvatov, 21 drugih Slovanov, 554 Nemcev, 9 Madžarov, 2 Italijani in 47 pripadnikov drugih narodnosti. Naših državljanov je 23.158, inozemcev 229, še neodločenih pa 7.

* **GENERALI BREZ VOJSKE.** V Varaždinu se nahaja generalni štab razbite Wranglove armade, ki šteje 17 generalov, 2 polkovnika in nekaj nižjih oficirjev, skoro vsi s soprogami. Med generali se nahaja tudi nekdanji ruski osvoboditelj trdnjave Przemysl.

* **IZPLAČEVANJE PREJEMKOV DRŽAVNIH USLUZBENCEV** in stipendistov v inozemstvu. «Uradni list» deželne vlade za Slovenijo objavlja v štev. 28 odločbo ministrskega sveta z dne 5. februarja 1921 glede izplačevanja prejemkov državnih uslužbencev in državnih stipendistov v inozemstvu, na kar opozarjamo zainteresirane.

* **IZREDNI OBČNI ZBOR «SLOGE»** se vrši v četrtek, 17. marca ob 17. uri v šentjakovski šoli v Ljubljani. Vabimo vse članice društva, kakor tudi vse druge žene, ki se zanimajo za žensko gibanje v Sloveniji. Dnevni red: Reorganizacija «Sloge».

* **OBČNI ZBOR SPLOŠNEGA SLOVENSKEGA ŽENSKEGA DRUŠTVA V CELJU** se bo vršil dne 17. t. m. v Čitalnici, ker zadnji občni zbor ni bil veljaven.

* **DRUŠTVO STANOVANJSKIH NAJEMNIKOV ZA SLOVENIJO** naznanja vem interesentom, da je pričelo poslovanje in da na podstavi od vlade potrjenih pravil zastopa vse interese svojih članov najemnikov in brezstanovancev. Člane sprejema po sklepih odborovih sej. Prijave sprejemata blaginjak Karol Podboj, Ljubljana, Sr. Petra vojašnica, soba št. 4, in tajnik Ivan Pire, Prisojna ulica št. 3/II, od 1. do 3. ure popoldne. Vpisnina znaša 1 K, članarina mesečno 2 K.

Vse dopise je naštevati na označena imena. — Odbor.

* **POLOVICA VOZNAJA NA ŽELEZNICAH ZA DRŽAVNE USLUZBENCE.** «Jugoslovanski Lloyd» objavlja poročilo lista «Die Draus», po katerem je prometni minister odredil za državne uslužbence polovične vozne cene po državnih železnicah.

* **MEDICINCI BODO MOGLI DOVRŠITI ŠTUDIJE V INOZEMSTVU.** Minister za narodno zdravje je ministrskemu svetu podal predlog, naj se državnim stipendistom, ki v inozemstvu študirajo medicino, podaljšajo te stipendije, ker imajo pogodbo z državo, da morajo po dovršenih študijah gotovo vrsto let provesti v državni službi. Ministrski svet bo predlog skoraj gotovo odobril.

* **POČASNEJE DR. ORAŽNOVEGA** SPOMINA. Njegov venca na krsto pokojnega sanitetnega šefa, gospoda dr. Ivana Oražna, je daroval v prid medicinskim fondom Slovenski lekarniški gremij v Ljubljani 500 in načelnik gremija, gospod R. Sušnik, lekarnar v Ljubljani, 500 kron.

* **USPOSOBLJENOSTNI IZPITI** za ljudske in meščanske šole na državnem moškem učiteljskem v Mariboru se pričnejo 25. aprila. Prošnje se morajo oddajati najkasneje do 16. aprila.

* **USPOSOBLJENOSTNE PREIZKUŠNJE ZA TELOVADBO.** Poverjeništvu za uk in bogocastje v Ljubljani je odredilo, da se kandidati (kandidatkinje), ki imajo usposobljenostni izpit za občne ljudske ali za meščanske šole, lahko prijavijo k posebni usposobljenostni preizkušnji iz telovadbe kot obveznega predmeta na ljudskih in meščanskih šolah. V ta namen sta imenovana: za člana izpraševalne komisije za ljudske in za meščanske šole v Ljubljani in izpraševalca za telovadbo Ivan Bajželi, bivši profesor telovadbe na realki v Ljubljani, za člana enake komisije v Mariboru in izpraševalca pa dr. Ludovik Pivko, profesor na moškem učiteljskem v Mariboru.

* **ZA VDIRANJE POTNIH LISTOV** tujih državljanov se na podstavi recipročne pobirajo pri tuzemskih oblastvih naslednje takse: od državljanov Zedinjenih držav ameriških 10 dolarjev, Belgije 10 frankov v zlatu, Bolgarije 40 dinarjev, Anglije 10 šilingov, Grške 35 dinarjev, Poljske 16 dinarjev, Avstrije 305 dinarjev, Madžarske 31 dinarjev, Italije 59 dinarjev, Švice 25 dinarjev, Rusije 10 dinarjev, Španije 12 pezeta, Francije 10 frankov, Češkoslovaške 30 dinarjev, Nizozemske 375 dinarjev, Romunije 20 dinarjev, Norveške 10 norv. kron, vseh drugih držav 10 frankov.

* **HIMEN.** V Sarajevu se je poročil trgovec Oskar Čebular iz Maribora z gđ. Vido Uličakar.

* **POŽAR NA POLICI.** Na Polici pri Grosupljem je prošle nedelje izbruhnil požar, ki je posestnikom Grudnu, Tišlarju in Klančarju uničil hiše in gospodarska poslopja, pa tudi mnogo pohištva in živeža. Škoda je velika in znaša več stotisoč kron. Kako je požar nastal, še ni pojasnjeno.

* **ČRNA ROKA V MARIBORU.** Trgovec Rosenberg v Mariboru je dobil ponovno že pisma z grozljivo vsebino in podpisom: črna roka. V pismu se je pod grožnjo smrti zahtevalo od njega, da ob gotovi uri položi pod železniški viadukt v Frankopanski ulici 20.000 kron. Rosenberg se sploščata sploh niti niti ni zdel, da je grožnje. Zadnje pismo je dobil pretekli četrtek. Policija se je za stvar zanimati in je aretirala bivšega gostilničarja Mraza, ki je priznal, da je poslal imenovana pisma.

* **STEKEL PES.** V torek so ujeli na Rotovškem trgu v Mariboru steklo psico temnorjave barve. Sumi se, da je napadla več oseb, ki naj se v lastnem in splošnem interesu takoj javijo na policijskem komisariatu.

* **ARETIRAN** je bil dne 16. t. m. na celjskem kolodvoru Alojzij Smole iz Šmarja pri Jelšah, ker je osumljen, da je ukradel večjo množico tobaka.

* **TATVINA PRI «SAMOPOMOČI»** Iz tukajšnje zadružne trgovine «Samopomoč» je doslej neznan tat med opoldanskim odmorom odnesel manufakturnega blaga za 3000 kron.

* **ROPARSKI NAPAD V PREKMURJU.** V noči na 12. t. m. se je vračal hlapec trgovca Fridriha iz Beltinca iz Čakovca z vozom domov. Na cesti blizu Črenšovca so ga nenadoma napadli roparji, ki so čakali naj ob cestnem grmovju. Ustavili so konje, ga zgrabili in privezali k ročici, tako da je imel glavo nagnjeno in ni mogel kričati. Roparji so ga preiskali in mu odvzeli denarnico, v kateri je bilo 12.000 kron gospodarjevega denarja. Po izvršenem ropu so napadalcu pognali konje naprej po cesti. Nesrečnega hlapca so rešili iz njegovega mučnega položaja šele orožniki iz Črenšovca. Roparjev še niso izsledili, pač pa so našli na mestu, kjer je bil izvršen napad, prazno denarnico.

* **Opozarjamo** na današnji oglas domače tiskarne Ivo Premrl.

— **Na adreso južne železnice.** Od strani trgovcev nam prihajajo pritožbe, da se v skladišču na tukajšnjem glavnom kolodvoru nikamor ne pride z delom. Na eni sami tehnični se sprejema blago za tržaško progo, za vrhniško, za dolensko in gorensko progo ter za vse postaje do Zidanega mosta, dočim bi morale za vse te proge najmanj 2 ali 3 tehnične blago prevzemati. Vsled tega morajo vozniki čakati cele dneve predno pridejo na vrsto in oddajo svoje blago. Promet se je v zadnjem letu na glavnom kolodvoru mnogo povečal in uprava, odnosno tukajšnje ravateljstvo pa prav ničesar ne stori, da bi se temu neznosnemu čakanju pri oddajanju blaga odpomoglo. Skrajni čas je, da se ravateljstvo v tem oziru kaj zgane in vsaj deloma prilagodi današnjim potrebam.

— **Splošna gospodarska zadruga** za brežiški okraj se je ustanovila v Brežicah 12. t. m. Ima namen, preskrbovati člane s kmetijskimi potrebščinami in posredovati pri prodaji vina, sadja in živine. Za načelnika je bil izvoljen Fran Kenc z Globokega.

— **Zveza južno-štajerskih obrtnih zadrug** je imela 11. t. m. v Celju sejo, na kateri se je končno po celih dveh letih vendarie konstituiral odbor. Za predsednika je bil izvoljen g. Ivan Rebek iz Celja. Značilno je, da je bivši narodno-socialistični kandidat Blaž Zupanc, ki je imel nalog, da takoj po zadnjem občnem zboru skliče odborovo sejo, to konsekvenco zanemarjal in jo sklical šele po ponovnih urgencah raznih zadrug.

— **Zaradi elektrifikacije celjske okolice** se bo v petek dne 18. t. m. vršil v Zadrugi zvezi v Celju setanek industrialcev in interesentov na katerem se bo položil temelj družbi z omejeno zavezo, ki bo prevzela elektrifikacijska dela. Po dosedanjih pogajanjih z elektrarno v Fali in po zanimanju interesentov sodeč, je napeljava električnega toka iz Fale v celjsko okolico zagotovljena.

— **Kartel jugoslovanskih zavarovalnih družb proti točli** V Zagrebu so zborovali zastopniki domačih zavarovalnic in tujih podružnic in sklenili osnovati kartel, ki bi združeval vse zavarovalne družbe te stroke.

— **Nove poštne zveze.** Vzpostavljeni ste poštne zveze Rakek-Cerknica-Grahovo-Bloška Polica-Lož-Stari trg pri Rakeku ter Nova vas pri Rakeku-Bloška Polica. Pošiljke za urade Begunje pri Cerknici, Cerknica, Grahovo, Lož, Nova vas in Stari trg poidejo odslej iz Ljubljane čez Rakek. Potujoča pošta Maribor-Ljubljana vozi odslej do Rakeka.

— **Bilanca Prve hrvatske štedionice.** Prva hrvatska štedionica je imela te dni občni zbor, na katerem se je konstatiralo, da je imela štedionica v preteklem letu 19.297.805 K čistega dobička, s prenosom ostanka iz lanskega leta pa preko 20 milijonov. Občni zbor je sklenil, da se izplača 450 K na delnico, to je 22,5 odst. napram 20 odst. v letu 1919. Vloge so znašale 962, krediti pa 695 milijonov kron. Skupni promet je znašal preko 40 milijard kron. Ker znaša delniška glavnica samo 60 milijonov, rezerve pa preko 100 milijonov, je bilo sklenjeno, da se poveča glavnica na 120 milijonov.

— **«Titanit»** Nedavno ustanovljena tvornica eksplozivov «Titanit», ki ima svojo tvornico v Karlovcu, in namerava zgraditi tvornico tudi v Smederevu, bo obratovala v zmislu izdane koncesije pod nadzorstvom vojnega ministrstva.

— **Premestitev železniške direkcije** iz Beograda v Niš. Minister saobraćaja Jovanović, ki se je mudil na inspekcijskem potovanju po južni Srbiji, je nadziral zlasti železniške delavnice v Nišu. Pri tej priliki se je prepiral, da bi bilo umestno, da se železniška direkcija premesti iz Beograda v Niš, kar se bo tudi zgodilo.

— **Carinjenje poštne pakete** iz inozemstva. Generalna direkcija carin je odredila, da smejo poleg glavnih tudi carinarnice drugega razreda cariniti poštne pakete iz inozemstva. Za hitrejšo poslovanje je razpisana za vsak poštni paket posebna nagrada.

— **Letalska služba med Parizom, Zagrebom in Beogradom.** Bančni uradnik Petrovič-Unterweger se mudi še dalje časa v Parizu, kjer organizira letalsko družbo, ki bi opravljala promet med Parizom, Zagrebom in Beogradom.

— **Osješki paromlin «Union»** je imel v preteklem letu 4 in pol milijona čistega dobička. Izplačala se bo 30odstotna dividenda, to je 120 K na delnico.

— **Podelitev koncesije kr. carinskega posredništva** v Ljubljani. Generalna direkcija carin v Beogradu je podelila z odlokom C br. 14.871 tukajšnjemu špedicijskemu in komisijem podjetju F. & A. Uher v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 4, koncesijo kr. carinskega posredništva.

— **Občni zbor «Samopomoči»** v Ljubljani se vrši v ponedeljek dne 21. t. m. ob osmih zvečer v mestni posvetovalnici. Zadrugniki se pozivljajo, da se tega prvega občnega zbora polnoštevilno udeležijo.

— **Nova tovarna.** Tvrška Savioje & komp. v Ljubljani je napravila na Celovski cesti 26a (Spodnja Siska) tvornico kovinastih izdelkov. Tovarna je opremljena z najmodernejšimi stroji in tehni-

nimi pripomočki, ima lastno topilnico in livarno, brusilnico in galvanotehnično delavnico. Kakor čujemo, se bo pečalo podjetje z izdelovanjem sifonskih glav in sprejemalo v popravila aparate za soda-vičarsko in gostilničarsko obrt, za kar ni bilo v Jugoslaviji doslej še nobene tovarne. Z obratom se prične v kratkem. Z novo industrijo je storjen zopet korak na poti naše narodno-gospodarske emancipacije.

— **Trgovska pogodba med Češkoslovaško in Avstrijo.** Iz Prage poročajo 15. marca: Danes odpotuje na Dunaj posebno odposlanstvo z ministrom dr. Schusterjem na čelu, da sklene z Avstrijo trgovinsko in politično pogodbo. — Z Dunaja poročajo 15. marca: V današnji poročilski debati narodnega sveta je govoril avstrijski trgovinski minister Heintl o pogajanjih s češkoslovaško vlado in je dejal med drugim: «S posebnim veseljem pozdravljamo dejstvo, da se te dni sestanejo s češkoslovaškimi ministri, da sklenemo trgovsko pogodbo. Z zadovoljstvom ugotavljam, da po izjavah češkoslovaške vlade, katere sem dobil povodom svojega obiska v Pragi, obstoje tam iste želje, da bi se ves promet olajšal. Pričakujemo, da pridemo do zadovoljive pogodbe, ki bo odgovarjala pomenu naših prometnih odnosov. Pozdravljamo tudi nameravano pogajanje v Porte Rose, ki naj napravijo nadaljni veliki korak, da se dosežanje prometne omejitve odstrani.»

Borza 16. marca.

Zagreb, devize: Berlin 230 do 230,50, Budimpešta 35,50 do 36, Milan 536 do 538, London 565 do 568, Newyork 143,50 do 145, Pariz 1010 do 1030, Praga 138,50 do 139,50, Švica 2460 do 2490, Dunaj 20,65 do 20,75. Valute: dolar 141,25 do 141,75, avstrijske krone 21 do 21,50, levi 168, rublji 70 do 74, češke krone 177, franki 1060, napoleonidori 485 do 492, marke 224 do 225, leji 158, italijanske lire 532 do 535, turške zlate lire 530. Blagovna borza: pšenica franko donavska postaja 1010, oves franko Zagreb 390 do 400, koruza Srem 405, kruza čačka 400, koruza Zagreb 400, moka nularica franko Zagreb 1560, sulo mase Srem 379 nove vreče Beograd 33, Zagreb ne ocarinjeno 25, soda franko l'ostojna ne ocarinjena 1460, kolofonija Postojna ne ocarinjena 1290.

	denar	blaga
Banka za Primorje	900	950
Hrvatska eskomptna banka	1350	1370
Jugoslavenska banka	552	560
Ljubljanska kreditna banka	800	
Pratredionica	9225	9525
Rečka pučka banka	442	445
Slovenska eskomptna banka	635	660
Eksploatacijska drva	1470	
Gutman	1420	1420
Slavonia	1190	
Srpska banka	740	745
Dubrovačko parobrodno dr.	6000	
Narodna banka	620	630
Trgovsko-obrtna banka	398	400
Jadranska banka	1810	
Narodna šumska industrija	716	721
Gorania	550	580
Banka Brod na Savi	285	208
Poljedelska banka	98	100

Dunaj, devize: Zagreb 488 do 492, Berlin 1117 do 1123, Budimpešta 172 do 174, Bukarešta 935 do 945, Milan 2625 do 2645, Newyork 706 do 710, Pariz 4880 do 4920, Praga 919'50 do 925'50, Curih 12075 do 12125. — Valute: dolar 698 do 702, dinarji 1940 do 1990, češkoslovaški K 917'50 do 923'50, ogrske krone 169 do 171, marke 1117 do 1122, funti 2750 do 2770, fr. franki 4855 do 4895.

Praga, Devize: Berlin 121'75 do 123'25, Curih 1208'5 do 1211'50, Milan 282'50 do 284'50, Pariz 536'50 do 539'50, London 306'50 do 307'50, Newyork 75'50 do 76'50, Beograd 209'50 do 211'50, Dunaj 10'55 do 11'55, Varšava 8'50 do 9'50, Zagreb 52 do 53, Budimpešta 18'25 do 19'25, Valute: dolar 74'50 do 75'50, dinarji 200'50 do 202'50, francoski franki 533'50 do 536'50, lire 379'50 do 381'50, švicar. franki 1308'50 do 1306'50, avstrijske krone 10'55 do 11'55.

Curih, Devize: Berlin 9'325, Newyork 584, London 2280, Pariz 4090, Milan 2165, Zagreb 4—, Dunaj 1'35.

Berlin, devize: Italija 232'23 do 245'75, Newyork 62'555 do 62'695, Pariz 428'55 do 439'45, Švica 1072'40 do 1074'60, Dunaj 14'855 do 14'895, Praga 81'90 do 82'10, Budimpešta 15'33 do 15'37.

Vremensko poročilo.

Ljubljana 506 m nad morjem									
Dan	Čas opazovanja	Stane barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nabo	Povprečni			
16. marc	7. ur	749.4	6.8	brez vetra	magla				
	11. ur	748.9	13.4	"	"				
	31. ur	747.8	7.4	"	"				

Srednja včerašnja temperatura 7.5, normalna 3.7

Vremenska napoved: lepo mirno vreme

Solnce vzhaja ob 6.11 zahaja ob 18.05

Lastnik in izdajatelj
Konzorcij «Jutra»
Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Razna poročila

Zagreb, 15. marca. (Izv.) Na današnji skupščini hrvatskega novinarskega društva je bila soglasno sklenjena likvidacija dosedanjega društva in pristop v novinarsko združenje kot sekcija.

Beograd, 14. marca. Naše jugoslovnsko profesorsko društvo bo odposlalo svoje zastopnike na mednarodni kongres srednjoškolskih učiteljev, ki bo meseca aprila v Parizu. Društvo bo odposlalo na kongres tri delegate.

Zagreb, 15. marca. (Izv.) Sinoči ob 20. uri so člani hudožestvenega teatra odpotovali iz Zagreba v Osijek in Beograd, od koder odidejo potem na gostovanje na Dunaj in v Prago.

Rim, 15. marca. (Izv.) Tu se mudi odposlansvo vseh nemških političnih strank iz južne Tirolske, katere zastopajo grof Toggenburg, Zallinger in dr. Walter, da se sporazumejo z vlado glede razdelitve volilnih okrožij za bodoče volitve. Nemški odposlanci so predlagali, da se bolcanskemu volilnemu okrožju priključijo tudi okraj iz tridentinskega okrožja oni kraji, kjer so naseljeni Nemci, v slučaju pa, da vlada ne pristane na ta predlog, so Nemci za to, da tvori vsa Tridentinska Benetija eno volilno okrožje, med tem ko hoče vlada dva, in sicer tridentinsko in bolcansko.

Rim, 15. marca. (Izv.) «Giornale d'Italia» javlja iz Pariza, da je avstrijska vlada zahtevala pri vrhovnem svetu, da naj se kar najprej določi definitivna meja med Avstrijo in Jugoslavijo na bivši kransko-koroški meji. Listo opozarja italijansko javnost na važnost te razmejitve, ki je istotako važna za Italijo kot za Avstrijo. Ta meja je za Italijo izvanredne strateške važnosti zato je dolžnost italijanske vlade, da imenuje v komisijo svoje najboljše vojaške strokovnjake.

Pariz, 15. marca. Agence Havas poroča, da so po inozemstvu razširjene vesti, po katerih bi francoske zoper boljše imenjene križarke dospele v Rival in da je francoska ladijska divizija zapustila Kodan, da se udeležuje operacij proti Beogradu, popolnoma neosnovane.

London, 15. marca. V spodnji zbornici je podal predsednik trgovinskega urada pojasnila o angleško - nemški trgovini. Lani se je uvozilo v Anglijo za 31 milijonov funtov nemškega blaga, v Nemčijo pa se je izvozilo blaga za 21½ milijona funtov. Ministrski

predsednik je izjavil, da so vse zavezniške vlade, ki so naznanile svoje reparacijske zahteve od Nemčije, odobrile 50odstotno takso za blago iz Nemčije.

Budimpešta, 15. marca. Pogajanja med češkimi in madžarskimi državniki v Brucku so se danes nadaljevala po večeraj določenih modalitetah. Posamezna vprašanja, ki so v zvezi z mirovno pogodbo, so obravnavali posebej, namreč finančni, trgovinski, prometni in juridični odsek. V juridičnem odseku se je pretresalo tudi vprašanje glede na varstvo narodnih manjšin.

Dunaj, 15. marca. (Izv.) Danes je uprava kulturno - historičnega muzeja izročila italijanski delegaciji veliko umetniških del iz dunajskih umetniških zbirk. Sedaj pripravljajo muzeji izročitev del Belgiji, Čehoslovski in Madžarski. Zlasti zahteve Belgije so tako velike, da bo Dunaj ostal brez umetniških del, ki so bila doslej kras donavske prestolnice.

Atene, 15. marca. Tukajšnji ameriški poslanik Kapps je odpoklican. Poslaniško mesto ostane začasno prazno.

Pariz, 15. marca. (Izv.) Vesti o predstojeci abdikaciji kralja Konstantina se potrjujejo.

Rim, 15. marca. (Izv.) Včeraj je dospela v Rim delegacija ruske sovjetske vlade, ki ima nalogo, skleniti z italijansko vlado trgovske in gospodarske pogodbe. Komisija sestoji iz osmih članov, a načeljuje ji Vorovski.

Ferrara, 15. marca. (Izv.) Neznanci so ponoči na ulici ustrelili voditelja tukajšnjih fašistov Alberta Tognolija. O morilcu ni nobenega sledu.

Hugh Conway:

Iz teme v luč.

Roman.

Videl sem mnogo lepotic. In vendar sem zgolj radi majhne možnosti, da bi še enkrat videl le-to, ostal v Turinu, dokler ni Kenyon — izjavil, da odpotuje sam, ako takoj ne odidem. Naposled sem se vdal. Deset dni je pretelilo, ne da bi se mi nudilo naključje, ki sem čakal nanj. In zgrnila sva svoje šotore ter odšla drugam.

Iz Turina sva se obrnila proti jugu — v Genovu, Florenco, Rim, Napolj in druga manjša mesta; nato sva šla v Sicilijo in sva v Palermu stopila na jahto nekega drugega prijatelja, kakor smo se bili že poprej domenili. Potovali smo kaj zložno in ostajali po mesih, ki so nam prijala, tako da je bilo poletje malone pri kraju, ko je

jahta končala svoje križarenje ter nas je pripeljala nazaj na Angleško.

Odkar sem zapustil Turin, sem mnogo, mnogokrat mislil na dekle, ki sem jo videl pri San Giovanniju — tolikokrat sem mislil nanjo, da sem se sam sebi smejal zbog svoje bedastoče. Dotle nisem še nikdar toliko časa nosil v spominu ženski obraz. Nekaj čudno očarujočega je moralo biti zame v njeni lepoti. Spominjal sem se vsake poteze — da bi bil umetnik, bi mogel po spominu naslikati njeno sliko. Pa najsi sem se smejal svoji bedastoči kakor sem se hotel, vseeno si nisem mogel prikriti, da je utis, ki ga je naredila name, z vsakim dnevom naraščal mesto da bi pojmal, čeprav sem jo le malo časa videl. Očital sem si, da sem zapustil Turin, predno sem jo še enkrat videl — pa tudi, če bi bil moral mesere tam ostati. Moje čustvo je bilo, da sem s tem, da sem zapustil to mesto, izgubil ugodno priliko, ki se ponudi človeku samo enkrat v življenju.

V Londonu sva se ločila s Kenyonom. Namenjen je bil na Škotsko na lov na divje peteline, jaz pa se še nisem odločil glede svojih jesenskih načrtov ter sem sklenil ostati v mestu, vsaj za nekaj dni.

Ali je bilo naključje ali je bila usoda? Prvo jutro po svojem prihodu v London so me opravili peljali v Regentovo ulico. Potasi sem stopal po široki cesti, moje misli pa so bile daleč, daleč proč. Skušal sem se otresti blaznega hrepenenja, ki mi je prevečalo dušo — želje, da bi se takoj zopet vrnil v Turin. Mislil sem na mračno cerkev in na lepi mladi obraz, ki sem ga videl tam pred tremi meseci. Ko sem tako v duhu zrl na tisto dekle in njeno spremljevalko v cerkvi, sem se ozrl kvišku, in glej, tukaj, v sredi Londona, sta stali obedve pred menoj!

Najsi sem bil na moč zavzet, vseeno mi ni prišlo na misel, da se utegnem motiti. Če to niso bile sanje ali prevara, potem je v resnici tamkaj prihajala ona, ki sem tolikrat mislil nanjo, prihajala proti meni, zraven nje pa starka. Prav tako bi bile lahko pravkar stopile iz cerkve San Giovannij. Zunanost stare žene je bila nekoliko izpremenjena, dekle pa je bilo kakor prej. Lepa je, lepša kakor kdaj, sem si mislil, ko mi je srce močno utripalo. Šle sta mimo mene; nehoti sem se obrnil ter jima sledil z očmi.

Res, bila je usoda! Ker sem jo se-

daj našel tako nepričakovano, sem sklenil paziti, da je ne izgubim zopet izpred oči. Nisem si več skušal prikrivati svojih čustev. Ganoje, ki me je navdajalo, ko sem zopet stal pred njo in ji zrl obraz v obraz, mi je razodelo resnico. Bil sem zaljubljen — silno zaljubljen. Dvakrat, samo dvakrat sem jo videl, a to je bilo dovolj, da me je prepričalo, če naj se moja usoda kdaj zveže z drugo, da mora biti ta ženska, čegar imena in doma nisem poznal.

Samo eno mi je bilo mogoče zdaj storiti. Moral sem slediti ženskama. In tako sem hodil za njima v dostojni oddalji celo naslednjo uro ali še dlje, kamorkoli sta šli. Čakal sem, ko sta stopili v eno, dve prodajalni, in ko sta nadaljevali svojo pot, sem diskretno sledil njunim stopinjam. Kmalu sta zavili iz Regentove ulice ter hodili dalje, dokler nista dospeli do ene tistih mnogih vrst hiš v Maida Vale. Zapomnil sem si hišo, v katero sta šli in ko sem šel čez nekaj minut mimo, sem videl dekle, ki je pri sprednjem oknu urejevala cvetlice v vazih. Bilo je očito, da sem dognal njeno bivališče.

Bila je usoda! Zaljubljen sem bil in sem mogel samo ravnati, kakor me je strast gnala. Moral sem dognati vse podrobnosti o tej neznanki, moral sem se seznaniti z njo ter si tako pridobiti pravico zreti v to čudno, a lepe oči. Moral sem jo slišati govoriti. Zopet sem se smejal ob nezmislivosti, da sem zaljubljen v žensko, ki nikdar nisem slišal njenega glasu, ki mi je nepoznan njen materinski jezik. Pa kaj! Ljubezen je polna nezmislivosti. Ko nas enkrat dobi v svojo past, nas tira na čudna pota.

Naredil sem drzen sklep. Obrnil sem se ter se podal k hiši. Lična služabnica je odprla vrata.

«Ali imate kako sobo za najem?» sem vprašal.

Sireznica je odgovorila da, in ko sem izrazil željo, da bi si rad ogledal sobe, me je peljala v obednico in spalnico v pritličju.

Da bi bili ti sobi briog in ne prijazni zračni sobi — da bi bili prazni in ne udobno opremljeni — da bi znašala najemščina petdeset funtov na mesec mesto zahtevane zmerne vsote, jaz bi jih bil vzel. Z menoj se je dalo kaj lahko pogoditi. Poklicala je gospodinjjo in takoj sva sklenila kupčijo. Da bi ta dobra ženska vedela, v kakšnem duševnem stanju

sem bil, bi s svojima pritličnima sobama naredila imenitno kupčijo. Tako pa je bilo edino, kar je zahtevala, zadeva s prijateljstvi. Navel sem jih nekaj, plačal za cel mesec naprej ter dobil privržanje, da še isti večer prevzamem stanovanje, ker sem se pravkar vrnil na Angleško ter sem takoj potreboval dom.

«Oprosti!» sem rekel tjavendan, ko sem odhajal po prijago, «pozabil sem vprašati, ali imate še druge najemnike — ali otroke?»

«Ne, gospod — samo neko damo in njeno strežnico. Bivata v prvem nadstropju — jako mirni ljudje.»

«Hvala!» sem rekel. «Upam, da bom dobro spravljen. Pričakujete me lahko okrog sedme ure.»

Predno mi je srečanje moje neznanke izpremenilo načrt, sem si zopet nujel svoje staro stanovanje v Walpolski ulici. Podal sem se tja, zbral vse, kar sem potreboval in povedal ljudem, da nameravam stanovati nekaj tednov pri nekem prijatelju. Sotje pa ostanejo vzlic temu moje. Ob sedmih sem bil v Maida Vale in bil primerno vpeljan.

Usoda je naredila vse to — kdo bi mogel še dvomiti? Tisto jutro sem bil malone na potu v Turin iskati svojo ljubezen. Zvečer pa sem ž njo pod isto streho. Ko sedim tu v naslanjaču ter vidim vsakovrstne lepe prikazni vpletene v dimu, ki se mi vije iznad smotke, skoraj ne morem verjeti, da je ona malo korakov daleč od mene — da jo bom jutri videl — naslednji dan — dan na dan! Resnica, zaljubljen sem neizmerno — podajam se k počitku v nadi, da bom sanjal o njej. Pa moje sanje so vse manj prijetne, bržčas radi novega stanovanja. Celo noč se mi sanja o slepcu, ki je zašel v tujo hišo in je tam slišal take strašne glasove!

(Dalje.)

Ste preveč občutljivi za mrzli zrak? Vsakovrstne bolečine se takoj pojavljajo? Slabost? Oj, kako tu ublažujejo bolečine in utirajo telo masaže s Fellerjevim pravih Elza fluidom! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 K. Državna trošarina posebej.

Potrebovali bi odvajajoče, žledec okrepčujoče sredstvo? Poslužite se le Fellerjevim pravih Elza fluidom! Šest škatlic 18 K. — Omot in poštnina posebej, a najceneje. — Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza-trg št. 531, Hrvatska. 436 F.

Čebulček in žlahtni semenski grah priporoča SEVER & KOMP., Ljubljana. 498 10—3

Svinjsko meso, čisto, doma topljeno, razpošilja in posuhide sprejema od 50 kg naprej po najnižji dnevni ceni trdika Janko Popovič, Ljubljana. 329 33—17

Iščeta se ena ali dve prazni, eventualno elegantno opremljeni sobi s prvostano postrežbo, po možnosti v vili. Cena postranska. Ponudbe pod »Ravnatelj« na upravnistvo »Jutra«. 523

Sportni avtomobil pod ugodnimi pogoji napročaj. Več se poišče v pisarni Podlesnik & Co., Ljubljana, Knažjeva ulica št. 4. 528 2-3

Klobuke po 100 in 120 K najfiniješe »Merinos« dokler traja zaloga, prodaja MILKA KOŠOVA Mengeš. 3—3 Istotam se dobi tudi najlepši izbor najnovejših form damskih slamnikov.

Zahtevajte v kavarnah, gostilnah, brivnicah in javnih lokalih „JUTRO“

Zahvala.

Vsem onim, ki so stali na strani ob času mučne bolezni in prigorodnje smrti nepozabne soproge, matere in stare matere, gospe

Marije Petschnig, vdov. Plehan

hišne posestnice, svečarice in medicarice

vsem, ki so jo spemili na zadnji poti k večnemu počitku, posebno gosp. dr. M. Rusu, zadrugi slasčičarjev za prekrasni venec, častiti duhovščini, pevskeemu društvu »Ljubljanski Zvon« ter vsem sočustvujočim izrekava tem potom najiskrenejšo zahvalo.

525 **Rajko Petschnig in Terezija Klein.**

F. BRUMAT Ljubljana 426 52—37

Manufaktura in tkanine

Mestni trg 25/I.

Ravnokar je izšla brošurica:

Svetovna vojna

v pesmih in slikah, I. zvezek.

Izdala in založila »Domovina«.

Cena 4 krone.

Dobiva se pri kolporterjih, v trafikah in v upravi »Demovine«, Sodna ulica 6.

Zahtevila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

Lovro Pičman

stavbeno in galanterijsko kleparstvo 520 2—1

Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 39 (v stari predilnici).

Priporočam se cenj. občinstvu za naročila na vsa v mojo stroko spadajoča dela. Novo stavbe, barvanje na strehi in vsakovrstna popravila. Postrežba točna, solidna in cenov.

Fini emajlni lak

lak za polituro, lak za pode, pristen kopalni lak, lak za železo, lak za usnje in vsakovrstni drugi laki najboljše kakovosti po zmernih cenah pri

IVO PREMRL, LJUBLJANA Kolodvorska ulica št. 18. 518 3—1

652 26—6

Tovarna

JOS. REICH

Barva vsakovrstno blago.

Kemično čisti obleke.

Svetlolika ovratnike, za-

Ljubljana, Poljanski nasip 4. Podružnica: Šelburgova u. 4

pestnice in srajce.

PODRUŽNICE: **MARIBOR** **NOVO MESTO** **KOČEVJE** Gosposka ul. 38. Glavni trg. št. 33.

DELNIŠKA TISKARNA d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 16.

Izdeluje vsakovrstne tiskovine za urade, trgovce in obrtnike, društva, zasebnike. Knjige, brošure, časopise. Točna izvedba, zmerne cene. Zaloga uradnih tiskovin za okrajna glavarstva

Umetniške tiskovine, barvotiske vseh vrst izoršaje tiskarna, ki je opremljena z vsemi najmodernejšimi stroji, pripravami in tehničnim materijalom, najhitreje in do- oršeno strokovnjaško

LASTNA KNJIGOVEZNICA

izoršuje knjigoveška dela od najpriprostejše do najfinejše vrste